

INGRID LOOSME

75

Pärnu koolmeistri peret õnnistati 14. juunil 1925 ühekorraga kahe kena lapsukesega. Käsikäes mänginud ja õppinud õekesed jõudsid käsikäes ka Tartu suurkooli. See oli aastal 1944, õppimisolud olid erakordsed, aga neidude teadmishimu vastupandamatult suur. 1949. aastal ülikooli seinte vahelt lahkunud inglise filoloogid olid taastanud sõjajärgset ülikooli ja linna ning võtnud vastu uut, marksistlikku valgustust, kuid ahminud endasse ka veel mitte päriselt kadunud teaduste tõde. Ülikooli raamatukogu oli oma vaimse õhkkonnaga 1949. aastal peaaegu et parim koht tööleasumiseks, liiatigi kui ülikoolis oli omandatud ka bibliograafi kutse. Ja siin ongi Ingrid Loosme oma elutööd teinud, üksnes aspirantuuri- ja sellele järgnenud vähesed tööaastad Kirjandusmuuseumis kallutasid teda siit majast mõneks ajaks kõrvale.

Lugejasõbralik teenindus oli viiekümnendatel aastatel sama oluline ning ülikooli õppeja teadustööd toetavat komplekteerimist polnud kuuekümnendatel sugugi kergem juhtida kui praegu. Pärast seda sai Ingrid Loosmest ligi kolmeks aastakümneks isiku- ja asutusearhiivide korraldaja käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas. KHO varases nooruses, siis, kui Kaja Noodla 1960. aastate teisel poolel osakonda üles ehitas, ilmnas teatud seaduspärasus selle liikmeskonna sünniaastas. Juhataja ise oli sündinud a. 1915 ja iga uue juurdetuli sünniaasta intervall sellest oli 10, 20 või 30 aastat. Sünniaasta maagia kindlustas, et osakonda oli tulnud tööle "õige". Nii sobisid hästi Ingrid Loosme ja Hilja Käsper, edasi Hain Tankler ja allakirjutanu. Kes sellesse paradigmasse sisse ei läinud, jäid ajutisteks katsetajateks. Ingrid Loosmele kuulus osakonnas vanuselt järgmine koht, tema kätte sai Kaja Noodla pensionile siirdumisel ka paljude tähtsate teadmiste ja tarkuste võti — Ingrid tundis nii käsikirja kui eesti raamatut, nii ülikooli kui ka tema raamatukogu ajalugu.

Oma põhjalikkuse, täpsuse ja avarate teadmistega kultuuri- ja teadusloo alal on ta käsikirjaarhiivide läbitöötamisel olnud sageli ka materjalide esmauurijaks ning tutvustajaks trükisõnas. Ta on publitseerinud sajandite poolt väärtustatud autograafe ja kirjavahetusi. Hinnanguna kannab Ingrid Loosme Friedrich Puksoo auhinna laureaadi tiitlit. Iseenesest mõistetavalt on olnud tema tööks ka mitme suurnäituse koostamine. Erudeeritud kolleegi abi vajas raamatukogu selles osas veel üsna hiljuti, et esitleda end väärikalt ERÜ aastapäevanäituste sarjas Tallinnas suurnäitusega *Tartu Ülikooli Raamatukogu Eesti kultuuriloos* (1998).

Põlistanud on Ingrid Loosme oma nime aga eelkõige eesti raamatuloo ja Tartu 19. sajandi keskpaiga ning teise poole trükitegevuse uurijana. Aastatega kogutud teadmised ja materjalid on vormitud mitmesse faktirohkesse ja -täpsesse, monograafiamahulisse artiklisse. *H. Laakmanni osa rahvusliku liikumise aja raamatu väljaandmisel* (1964), *1860.–1870-ndate aastate juturaamat ja selle lugeja* (1966), *Schnakenburgi kirjastus ja trükkikoda (1875–1884)* (1979) on kõik tüsedad tööd, ise arvab ta olevat kõige enam oma hinge pannud ajakirjas *Keel ja Kirjandus* 1984. aastal ilmunud artikli *Rahvusliku liikumise aja kirjamees kirjastajana* koostamisse.

Kaugeltki kõik uurimistemaatikaga seonduv pole aga veel läbi uuritud. Lisaks tuleb mõni teema avada selleks, et teised teaksid uurimisainest leida — nii on avaldatud mitu fondiülevaadet, viimati ilmus ERÜ 1996. a. aastaraamatus (1997) artikkel *Tartu Ülikooli Raamatukogu erihoiuosakonna arhiivis leiduvast*. Alles hiljuti oli tema abi väga oluline, et aidata tööjärjele uus arhiivi hooldaja. Ja nii me näemegi oma Ingit raamatukogus õige tihti — jälle raamatuid lugemas ja uurimas ning oma, s.t. Tartu ajaloolise trükitegevuse probleemide kallal juurdlemas. Kui ta jätaks paberile panemata oma teadmised Tartu esimesest eestlasest trükikojaomanikust Carl August Gottlieb Mattiesenist ja tema pojast, oma aja tähtsaimast teaduskirjanduse väljaandjast Carl Emil Johann Mattiesenist, kes teeks siis seda veel sellise tõsidusega?

Kui ainult tervis alt ei vea, pole keegi teine nii optimistlik, siiralt usaldav, rõõmsameelne ja kergejalgne kui Ingi. Soovimegi talle kõige rohkem head tervist, siis saab ta teha veel palju tarka ja hääd.

Mare Rand

ANNEMARIA ONOPER

50

16. juunil tähistasime Annemaria Onoperi 50. sünnipäeva. Uskumatu! Varem tundus, et poolesajandi-vanused on vanad ja väarikad, nüüd — täitsa tütarlapsed! Muidugi on tänaselgi nooruslikul juubilaril väarikust, sest ta on vanaema ja üle 25 aasta raamatukogus töötanud.

Sündinud, kasvanud ja koolis käinud on Annemaria (ehk Anne, nagu me teda enamasti kutsume) Võrus. Sealne kaunis loodus ja keel on teda kindlasti mõjutanud. Sünnilinnas ta abiellus, seal sündisid Eva ja Tauno-Jussi. Varsti asuti elama Tartusse.

1975. aastal tuli Anne tööle ülikooli raamatukokku, olles ise kaugõppes eesti keele ja kirjanduse eriala üliõpilane. See oli raske ja kahtlemata huvitav aeg. Tuli hakkama saada erinevates rollides — ema, üliõpilane, teenindaja ning hiljem ka juhataja Leningradi (nüüd Narva) mnt. ühiselamus asuvas lugemissaalis. Aga väga hea ajajaotamise ja kindla soovi korral saab kõik tehtud! Muidugi oli suureks abiks perekonna toetus ja vastutulek. Ülikooli lõpetas Anne 1978. a.

Kui 1985. a. likvideeriti filiaal Leningradi maanteel, tuli Anne tööle raamatukogu uude hoonesse W. Struve 1. Põhiliselt on ta lugejaid teenindanud teatmebibliograafia osakonnas, ehkki mõned aastad oli ta ka õppekirjanduse lugemissaalis. Aga alati on Anne olnud teenindamisega seotud. Igas olukorras ja tööoligus võib temale kindel olla. Olles ise tagasihoidlik, (ilma ette trügimata ja häält tõstmata) pole just kerge maailmas läbi lüüa. Tundub, et tal on sünnipärane võime võita kaaslaste poolehoid, ilma erilist vaeva nägemata. Oma muheda oleku, huumorimeele, leebe naeratuse ja sooja suhtumisega on ta võitnud endale kindlaid sõpru.